

RESSORGIMENT

ANY XI * MAIG, 1926 * NÚMERO 118
OFICINES: PERGAMINO, 244 * BUENOS AIRES

PER ADQUIRIR

LLIBRES - REVISTES - DIARIS
I LES PUBLICACIONS CATALANES
EN GENERAL

ADRECEU-VOS A

S'ENVIA
LLISTA DE
L'EXISTÈNCIA
PRÈVIA
COMANDA DELS
INTERESSATS

2622 - Donato Alvarez - 2622
BUENOS AIRES

Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

DUACASTELLA i Cia.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES.

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623
UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI "SABATER"
ES DE REUS. EL MÉS FI,
D'OLIVA BONA I PURA.

3929 RIVADAVIA 3929

UNION TELEF. 62 MITRE 1570
COOP. TELEF. 597, OBSTE

Rovellons, préssecs i perdius de la casa PEDREROL I MIR, de Barcelona

PICHINCHA, 180
U. T. 62, Mitre 7280 -- C. T. 741, Central

GRAN ASSORTIT de VINS FINS
JEREZ RESTAURADOR
"EL CAP BERNAT"

RESSORGIMENT

ANY XI

BUENOS AIRES, MAIG, 1926

NÚM. 118

E L S M À R T I R S

El govern de l'Estat espanyol, al qual està sotmesa la nostra pàtria, acaba de donar una prova més de la seva refinada crueltat envers els homes i les coses de Catalunya, amb la sentència que el Consell de Guerra celebrat a Barcelona ha dictat contra els joves patriotes catalans detinguts a rel d'un suposat intent de regicidi en el túnel de Garraf.

Jaume Compte, Marcell Perelló, Jaume Julià, Josep Garriga i Miquel Badia, han estat condemnats a reclusió perpètua; Francesc Ferrer i Deogràcies Civit a dotze anys de presó. Dels demés acusats, Emili Granier i Antoni Argelaguet han estat absolts, i Ramon Fabregat, al qual s'alliberà el juliol de l'any passat mitjançant fiança, no es presentà per haver-se fet escàpol a temps.

No pretenem discutir l'absurd ni la monstruositat jurídica que suposa el fet de condemnar per l'única prova acumulada en el procés i obtinguda pel mitjà bàrbar dels turments de què foren objecte els nostres germans, ni volem entretenir-nos a fer ressaltar els procediments inhumans i atemptatoris a tots els drets, emprats pels espanyols en aquest afer que posa de cos present la incivilitat del seu país. Volem remarcar, només, que en aquest cas concret Espanya, l'eterna i irreconciliable enemiga de Catalunya, no ha vist altra cosa sinó l'oportunitat de castigar en els presos les ànsies de llibertat del nostre poble; la insumissió innata dels catalans a un Estat que no és el propi i a uns governs que solament es recorden d'ells per a arrabassar-los-hi els cabals i doblegar-los amb el fuet del tirà.

Marcell Perelló, model de patriotes, condemnat a reclusió perpètua. A ell i als seus companys de càrrec vari per l'afer de Garraf, «Ressorgiment» ret homes natge d'admiració i simpatia.

Aquest ha estat i no cap d'altre el veritable motiu de la condemna ignominiosa dels set herois i màrtirs.

Es dolorós el cop, certament, però les més sagrades causes a còpia de dolor és com triomfen.

Aquests sacrificis n'engendren d'altres i arriba un temps que tothom es sent posseït d'aquella virtut heroica. Es aleshores quan els més grossos obstacles són aplanats i les fortaleres més poderoses són derruïdes per l'embestida incontenible del poble famolenc de llibertat i justícia.

El procés de la independència de la nostra pàtria és com un infantament llarg i difícil. Ara estem presenciant una de les seves doloroses etapes, amb la condemna dels set herois de Garraf.

Suposant que ells fossin realment autors de l'intent d'atemptat de què hom els acusa, creu el govern d'Espanya que la seva condemna tindrà l'exemplaritat i la virtut de calmar les impetuositats del nostre moviment alliberador? Vana presumpció aquesta! Les represions brutals mai no han rendit eficàcia, ans han exacerbat el mal que hom volia dominar. I si, partint de la hipòtesi apuntada, els herois de Garraf no han pogut veure realitzat el seu propòsit, altres mans recolliran la seva herència i el que suara només fou intent aviat haurà l'efectivitat dels fets acomplerts, que quan un poble és perseguit a sang i a foc, a foc i a sang ha de respondre a l'escomesa. Es la llei de defensa instintiva que la naturalesa ha donat als homes i als pobles. Ignorar-la o creure's més fort que ella, és com firmar-se la pròpia sentència de mort.

En aquests moments cal que tots els catalans es posin la mà al cor, i amb el pensament fix en la pàtria retuda al jou embrutador d'un Estat que és oprobí de la humanitat, i en el gest heroic dels sets germans que serenament han plantat cara a la terrible sanció de la dictadura militar espanyola, facin promesa de treballar, totsemp, on se trobin, i tothora, per aconseguir la finalitat tan cobejada que sintetitza aquell crit que espontàniament ens surt ara a flor de llavi: *Visca Catalunya lliure!*

L'ESTRELLA DE L'ALBA

Els meus humils ulls la verén en cercar-la, aquest matí.
Mesquina, m'era llevada la son, i entrava el patir de cent coses, qui estaloncen, de cent, que et fan preterir...

Era el cel, sense cap núvol; sols boirina i serení; i els grans fils de llum, a feixos, al començ del resplendir daven tons de mareperla al bell cel d'aquest matí.

Camini, alenaguda; vers defora, jo avení.

“Si hi serà, ma estrella pura,

sobre el rou i el serení?...”

Si els meus ulls no l'encertaven, el meu cor deia que sí, venguts quèieu, pobres parpres, i al cor era un desfallar.

“On sou, anys de juvenesa, quan l'estel vèieu lluir?
On sou, gales de la vida?
Virior, que ets lluny de mí!...”

Ja una onada al cor avença de dolgor, i un glop beguí d'aquest nèctar que el cel dóna de clarors de dematí.

Ja l'estrella han descoberta els meus ulls, pel meu fruir.

Que formosa la contemplo com s'aleuea, per dormir, dins del safir, qui és tan pàl·lid, a aquesta hora del matí!

“O Déu! Gràcies!” — jo diria, si per cas ho sabés dir.
Soe mesquina, soe pobreta, soe un trist earagolí, qui en l'herbei cerea les joies de la llum, si n'hi ha algun bri...
Més, enara la contemplo l'alta estrella del matí!

GRÀCIA B. DE LLORANS.

DOCUMENTS PER A LA HISTÒRIA L'AFER DEL COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

A la diligència i al bon zel d'un dels nostres companys de redacció resident a Barcelona, devem l'obtenció d'una còpia de la cèlebre circular i demés documentació relacionada amb la mateixa, que va ésser causa immediata de l'emprisonament i confinament dels digníssims patriotes que constitueixen la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

Els lectors de *RESSORGIMENT* ja estan assabentats de la gènesi i derivacions d'aquest transcendental afer. Saben que l'origen del conflicte radica en la negativa del Col·legi a imprimir la *Guia Jurídica de Catalunya en castellà*, com ordenà el governador Llussada. Per consegüent, informarem només, avui, de les incidències que es derivaren de la publicació de la circular "pecaminosa".

De seguida de conèixer-se el text de la circular, el governador Milans del Bosch ordenà al president de l'Audiència que exigís una retractació del contingut de la mateixa. Els advocats contesten al president de l'Audiència que retractació no, però que estan disposats a donar una explicació. La redacten. El president de l'Audiència sembla que la troba raonable i la proposa al governador. Consulta a Madrid. El govern diu que explicació no; retractació. Resposta dels advocats: doncs ara ni explicació ni re-

tractació. Altra consulta telefònica del governador a Madrid. Ordre de detenció. El governador ho va a comunicar amb cara compungida als interessats. Aquests l'aconsofen: — Home, no s'ho prengui així; no sembla sinó que fos rostitò qui ha d'anar a la presó. No n'hi ha per tant!

L'endemà a la presó va fer-se una mena de manifestació a honor dels presos. Davant la façana hi havia una enorme quantitat d'automòbils. En Bernis, l'advocat qui refusà, indignat, el nomenament governatiu, va entrar-hi en nom de tots portant les càrreges. Diu que estaven molt tranquils, que els hi varen proposar firmar qualsevol per tal de restar lliures, però s'hi negaren dient que a la presó no firmarien res. El dia següent sortien desterrats cap a la reina Espanya.

De tota la Junta del Col·legi només va faltar En Trias de Bes, el qual hom suposa que va firmar la retractació degut a que està subjecte encara a procés per haver concorregut meos encrea a unes reunions conspiradores convocades pel general Cavallari. Ell i En Miracle, que hi assistiren en representació de la Lliga, foren d'ingluts, com recordaran els nostres lectors, i aconduïts a Madrid on romangueren emprisonats i incomunicats uns quants dies.

Heus ací els documents "delictuosos":

CIRCULAR

ALS ADVOCATS DE L'ILLUSTRE COL·LEGI DE BARCELONA

La Junta General Extraordinària celebrada pel Col·legi d'Advocats, a 10 de maig de 1924, entre altres declaracions, feu la de que devien portar-se a compliment els acords del Col·legi fins que un acte de força ho impedís, ja que el Col·legi no pot oposar-hi més que el seu prestigi i la declaració de la seva voluntat, i va acordar aprovar l'actuació de la Junta de Govern, donant-li tota l'assistència del Col·legi representat en aquella Junta General, estímulant-la a seguir defensant la dignitat i llibertat del Col·legi, fins que es eregués impossibilitada per un acte de força, donant-ne compte, en aquest cas, al Col·legi, de la manera que eregui més convenient.

No és un secret per ningú que el cas previst per la Junta General esmentada ha tingut realització amb les Reials Ordres de 6 del corrent mes de març i els actes que les han seguit. Però els sotaserits, individus de la Junta de Govern darrerament elegida pel Col·legi, obeint com sempre els manaments d'aquest, es dirigeixen als col·legiats per a donar-los-en coneixement.

Nosaltres hem ajustat els nostres actes a la voluntat del Col·legi en totes les decisions que ha adoptat. Ens basta aquest pensament per tenir la convicció que hem complert el deure que ens imposava la representació que ens vàreu donar i restar tranquils de consciència.

Cap assentiment hem donat als actes darrerament realitzats ni cap intervenció hem tingut en ells, perquè, subjectes des de la nostra elecció als Estatuts que regeixen el

Anem

Raimon d'Abadal, degà del Col·legi, cap principal de la resistència.

(Caricatura, per Anem).

Col·legi, volem quedar subjectes sempre a les seves normes.

Dins d'ells, poden comptar sempre amb els qui elegiren per constituir la seva Junta de Govern.

Barcelona, 8 de març de 1926.

Raimon d'Abadal i Calderó. — Francesc A. Ripoll i Fortuny. — Albert Bastardas i Sampere. — Josep M. Trias i de Bes. — Manuel Cavasco i Formiguera. — Josep Barbei i Prats. — Josep Maria Ribalta i Alvarez. — Casimir Casagran i Duran. — Victor Blajot i Romero. — Ferran Valls i Taberner. — Isidre Duran i Balada.

ACORD

En l'acta de la sessió de la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona, celebrada el dia 6 de març, consta el següent acord:

"Després de llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior, celebrada el dia 27 del passat febrer, tenint notícia pels diaris d'avui d'una Reial Ordre en què es resol la separació dels seus càrrecs dels individus de la Junta de Govern d'aquest Il·lustre Col·legi d'Advocats, els remits que l'integren, fan constar que, elegits, com ho són, estatutàriament pels col·legiats, entenent que la seva representació no pot cessar sinó per la nova elecció que estatutàriament facin els mateixos col·legiats."

UN OFICI I LA SEVA CONTESTA

En data dels dies 7 i 8 de març corrent, es creuaren les comunicacions següents:

Audiència Territorial de Barcelona

Acordada por Real Orden de 5 de los corrientes la destitución de la Junta de Gobierno del Ilustre Colegio de Abogados de esta ciudad, de la cual es V. S. Decano, y su substitución por la designada en la propia soberana disposición, integrada por los señores don Joaquín Dualde Gómez, Decano, don Alberto Bernis Comas, Diputado primero, don Jaime Trabal y Martorell, Diputado segundo, don Luis G. Vila y Bassols, Diputado tercero, don Rafael Vallet y Sabater, Diputado cuarto, don José M. Brugada y Panijo, Diputado quinto, don Jesús Calvo y Martínez, Diputado sexto, don Alvaro Camín de Angulo, Secretario, don Jesús Sánchez Diezma, Tesorero, don

Salvador Ariza y Urbano, Bibliotecario, y don Rosendo Menta y Figuerola, Contador, al efecto de que el cese de la Junta actual y la posesión de la que ha de sustituirla, tenga lugar como se ordena en dicha disposición, a la mayor brevedad posible, le ruego se sirva V. S. concurrir, con los demás compañeros de la Junta de Gobierno, al local del Colegio destinado para estos actos, mañana ocho, a las cuatro de la tarde, hora a la que concurrirán también los señores electos de la nueva Junta, a quienes he citado para ello, con esta misma fecha, al expresado efecto, y al de la entrega de los nuevos vocales, de cuanto pertenece al Colegio, con relación al cargo de cada uno.

Ruego a V. S. se sirva devolverme firmado el recibí de la presente en el ejemplar adjunto.

Dios guarde a V. S. muchos años.

Barcelona, 7 de marzo de 1926.

Enrique Lasala.

Sr. Decano del Ilustre Colegio de Abogados de esta capital.

Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona

Deganaul

N.º 116

En contestació a la comunicació de V. E. de fecha de ayer, debo manifestar a V. E. que la Junta de Gobierno del Ilus-

tre Colegio de Abogados de esta ciudad, que me honro en presidir, elegida en conformidad con lo dispuesto en los Estatutos por los que el mismo se rige, estima que sólo puede dar posesión a los individuos nuevamente elegidos a tenor de los propios Estatutos, según se dispone en el artículo 67 de los mismos.

Dios guarde a V. E. muchos años.

Barcelona, 8 de marzo de 1926.

R. d'Abadal.

Excmo. Sr. Presidente de la Audiencia Territorial.

Imprenta La Neotipia. — Rbla. Catalunya, 116. Teléf. 908 G. Barcelona.

EL FOLKLORE I SON DESENROTLLAMENT A CATALUNYA LA SEVA HISTÒRIA

El nom Folklore és format dels dos mots anglo-saxons, *folk*, gent, poble, i *lore*, ensenyar, saber; és a dir, ço que el poble sap. El primer d'usar aquest nom fou W. J. Thomas, fa cosa de vuitanta anys; i en altres països fora de Gran Bretanya, àdhuc els que ja tenien reculls tradicionals i havien usat altres noms com *Tradició popular*, *Antiquitats populars*, *Tradicionalisme*, etc., varen acceptar-lo com a més senzill i expressiu que cap altre. Sols els alemanys i austríacs han preferit seguir emprant llur met *Folkstu ck*, d'origen semblant a *Folklore*.

En dient que Thomas va batejar definitivament aquesta ciència no volem dir que fos el descobridor de la mateixa. En els segles XVII i XVIII, Anglaterra i França havien ja donat tractats sobre supersticions del poble i a les darreries del primer (1697) publicava ja a París el primer recull de rondalles En Perrault, el cèlebre Perrault, del qual encara avui dia els editors catalans, com fan els d'altres terres, donen als infants traduccions saboroses.

Però així com aquest recull no es va fer amb vistes científiques — car el mateix autor, donant-se vergonya d'estampar el seu nom en la coberta d'un llibre aparentment pueril, hi va fer figurar el del seu fill — ja s'hi va fer un segle després el dels grans filòlegs alemanys, germans Grimm. No conserven entre els records de la infantesa una impressió grata d'uns llibrets menats que editava En Calleja (en castellà — aleshores no tenien llibrets catalans els infants) en els quals hi havia un sol conte, curt, però frapat, ple de vida i de suggestió? Jo recordo que a mi, aqueixos contes em robaven gaiament l'atenció, me despertaven la fantasia i feien vibrar tot el meu ingenu sentir. Aqueixos contes, dones, eren traduïts de la col·lecció Grimm. Ara, en veient la força vital de les rondalles, que viuen milers d'anys en boca del poble, m'explico la suggestió meravellosa que em produïen aleshores.

Aquests notables filòlegs, autors de di-

verses obres sobre lingüística i mitologia (llur nom ha quedat en una *L'ci de fonètica comparativa*) varen ésser els primers de recórrer els poblets i masies alemanyes i d'anotar les narracions tal com les contava la gent, sense afegir-hi pompes literàries, ni aplicar-hi puritanismes de llenguatge, que és tal com s'han de recollir les narracions populars.

L'aparició d'aquest recull va produir expectació entre els estudiosos d'arreu, i va determinar l'aparició d'aplecs similars en una pila de nacions europees. A mesura que aquests anaven sortint, l'expectació anava creixent, perquè hom veia que les rondalles d'una terra s'assemblaven completament a les de l'altra. Com era que ço que contava una vella de Normandia que no sabia de lletra, ho contava igualment una de Polònia, una de Romania, una de Grècia?

Però l'expectació va créixer quan, ja a mitjan segle XIX, comengaren d'arribar al continent col·leccions, fetes per viatgers o missioners, de terres africanes o de pobles endarrerits de l'Àsia. També, també els zulús africans, també els swahilis de la illa de Zanzibar, també els kurdes de l'Àsia, també els tàrtars, també els hindús, contaven les mateixes rondalles que la gent senzilla d'Europa!

Quin descobriment! Tal com s'hauria parlat d'un nou món, es parlava d'aquell descobriment en les agrupacions científiques de tot Europa; i va entrar una passió pels estudis folklòrics, que va anar cada dia en augment.

EL FOLKLORE A CATALUNYA

Poc temps després és quan va entrar a Catalunya l'afició, durant el darrer terç del segle XIX.

S'esqueia aleshores el despertar de l'ànima catalana. Cent energies dormides, literàries, polítiques, l'estimulaven. Els seus millors homes s'aplegaven plens d'ideal i fabrosos d'activitats noves. Unes quantes intel·ligències privilegiades varen copsar la importància de la nova ciència i va co-

mençar l'arreplega a casa nostra. Foren En Milà i Fontanals, l'Aguiló, En Balaguer, En Pelai-Briz, l'Anna de Valldaura i En Maspons i Labrós, entre altres, els que laboraren amorosament en la collita folklòrica durant els primers vint anys.

Com totes les primícies, encara que els primers reculls es ressentien d'inevitables deficiències, tenen assegurat en les lletres catalanes i en les internacionals un valor inestimable.

Després, a les darreries del segle, i en el començament de l'actual, ja venen En Cels Gomís, En Verdaguer, En Corfils i Vieta, l'Aureli Campmany, En Sarret i Arbós, Mossèn Aleover, En Serra i Boldú i altres, també importants, i, per damunt de tots, En Serra i Pagès, qui ha laborat pel Folklore en sentit més científic que cap dels anteriors, demés de laborar-hi en sentit proselitista, donant conferències, creant institucions i obrint a Barcelona, l'any 1901, una càtedra de Folklore, la primera d'aquest gènere dintre l'Estat espanyol, i tercera o quarta en el continent europeu, més ben dit, en tot el món. És aquest un honor per Catalunya que ens plau de fer-nos present.

Aquesta càtedra, a la qual vaig tenir la sort de poder assistir, va ésser donada lliurement una pila d'anys en l'Escola d'Institutius i altres carreres per a la Dona.

D'aquests cursos varen eixir-ne unes quantes folkloristes aprofitades, com l'Adelaida Ferrer, la Mercé Ventosa, la Maria Baldó, la Joana Vidal i altres, les quals han fet copiosos aplecs de distintes comarques catalanes i valuosos estudis comparatius respecte als mateixos.

Moltes societats barcelonines, i també de les principals ciutats catalanes, com Viel i Mauresa, per exemple, contenen entre llurs seccions culturals la de Folklore; i donen sessions i curssets, i fan aplega de material. Una pila de revistes literàries dediquen constantment una o més pàgines a temes folklòrics.

SARA LLORENS DE SERRA.

(Seguirà.)

CONFIDÈNCIES

(Telegrams de l'Agència Kómos no passats per la censura militar.)

EL CAS INSÓLIT DEL COL·LEGI D'ADVOCATS

Perpinyà. — Comuniquen de Barcelona que per a venjar-se de les dificultats interposades pel Col·legi d'Advocats a la brutalitat militar en l'afer del procés seguit pel tinent coronel de les tropes espanyoles d'ocupació, senyor Fernández Valdés, el general Milans del Bosch ha destituït la junta directiva d'aquella entitat i n'ha nomenat una altra sense consultar prèviament ni als col·legiats ni als nomenats.

UN ADDICTE QUE ES DECLARA EN REBELDIA

Perpinyà. — L'advocat senyor Bernis, nomenat pel general espanyol Milans del Bosch per a ocupar el vice-deganat del Col·legi d'Advocats de Barcelona, s'ha negat a a admetre el nomenament i ha assabentat per telègraf la seva negació al Ministre de Gràcia i Justícia d'Espanya fonamentant la seva actitud en raons de dignitat i fent protestes paradoxals d'espanyolisme (1).

UNA FRASE DE RAIMON D'ABADAL

Perpinyà. — El degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, senyor Raimon d'Abadal, destituït pel general de les tropes d'ocupació, senyor Milans del Bosch, ha estat invitat pel president de l'Audiència a celebrar una reunió al Palau de Justícia amb els seus companys de junta destituïda per tal de redactar i signar un *acte de contrició i retractació*. El senyor Abadal, en rebre la missiva del president de l'Audiència de mans del secretari d'aquella institució, s'ha donat compte de la maniobra que es tramava contra dels destituïts i ha preguntat: — *Que pots ser han destituït també els agutzils?*

— Perquè?, — ha demanat el portador.

— Perquè veig que li fan fer aquesta feina a vostè, — ha respost el senyor Abadal.

LA REUNIÓ AL PALAU DE JUSTICIA

Perpinyà. — Comuniquen de Barcelona que els advocats que formaven la junta del Col·legi d'Advocats han celebrat una reunió al Palau de Justícia presidits pel president de l'Audiència. A aquesta reunió també hi ha concorregut el general de les tropes d'ocupació, senyor Milans del Bosch,

que fa circumstancialment de cònsol d'Espanya a Barcelona. Aquesta darrera autoritat ameixava la pretensió que el senyor Abadal i demés companys signessin un document amb protestes d'amor a Espanya i al rei dels espanyols. Davant la negativa d'aquests senyors, el general Milans del Bosch els ha dit que quedaven presoners, a la qual cosa ha respost el senyor Abadal:

— *Haurieu pogut estalviar-vos la comèdia que heu jugat i fer-nos cercar a domicili.*

ELS ADVOCATS DESFILEN DIGNAMENT

Perpinyà. — Els advocats de la junta destituïda han renunciat a utilitzar els automòbils particulars que els esperaven a la porta del Palau de Justícia i han volgut anar a la presó a peu pels carrers més concorreguts de la ciutat en l'hora que el trànsit és més intens. El poble que ha presenciat llur passatge els ha saludat respectuosament.

ARA TOCA EL TORN ALS METGES

Perpinyà. — El general Milans del Bosch i el cap de les tropes espanyoles que envaeixen la Catalunya han fet gestions per a trobar noms de metges de prestigi suficientment decoratius per a formar una junta que substituï la que actualment governa el Col·legi barceloní. La primera personalitat visitada ha estat el doctor Cardenal, però la visita i els precs han estat debudes. El doctor Cardenal s'ha excusat, ha pregat, s'ha recolzat en motius de salut... Els generals han tingut el cinisme de dir-li: — *El govern es proposava retre-us un homenatge per a neutralitzar el que suara us han fet els catalanistes. Doncs bé; el govern ja us l'està fent en aquest moment car accepta les vostres excuses i no us deporta a Monzón ni a Las Hurdes com a qualsevol advocat rebec*".

RUMORS

Perpinyà. — Viatgers procedents de Catalunya diuen que es dona per segur que les autoritats d'ocupació es proposen nomenar governativament les juntes directives de l'Ateneu Barceloní, Institut de Cultura per a la Dona, Institut Agrícola Català de St. Isidre, Sindicat Agrícola Catòlic de Balagner i Caixa de Pensions. Hom dona per segur que la presidència de les dues primeres d'aquestes institucions seran ocupades pels senyors Marins Aguilar i senyora Barrera, respectivament. També es

diu que aquestes maniobres responen a un pla preparatori de futures eleccions corporatives.

HOMENATGE A SANT. RUSSINYOL

Aranjuez. — Els nombrosos amics que el gran pintor i escriptor català Sant. Russinyol té en aquesta població es proposen dedicar-li un homenatge. Sembla que l'alcalde n'ha donat compte a Madrid i que el govern vol associar-s'hi amb l'ofrena d'un títol nobiliari. També es diu que el rei d'Espanya vol presidir la festa i donar personalment el pergamí a l'homenatjat.

EL REI MÉS BARRA DEL MÓN

Perpinyà. — Diuen de Barcelona que el rei dels espanyols es proposa fer una visita d'inspecció a les tropes d'ocupació de Catalunya el dia de St. Jordi. La comissió encarregada dels festeigs ha inclòs en els programes de festes a honor del monarca l'execució d'algun catalanista, probablement algun dels acusats pel complot de Garraf.

NOTA CÒMICA FINAL

Madrid. — El general Primo de Rivera ha adreçat al senyor Calvo Sotelo una carta en la qual demana un "empleo" per a un dels seus amics. El senyor Calvo Sotelo, després de mirar i remirar la ferma d'acontentar al seu amo sense cometre cap manecament a l'articulat de la llei complexa engiponada per ell mateix per tal de fer el savi i demostrar que és un perfecte "matricula de honor", ha respost que no es veia amb cor de complaure'l sense topar amb el rigor de la legislació. El general Primo de Rivera s'ha posat furios com un dimoni en assabentar-se d'aquests eserúpols del seu ministre, l'ha fet comparèixer a la seva presidencial presència i li ha dit: — *Oye: ¿tú te crees que yo, que me he pasado la Constitución por los... riñones, estoy dispuesto a entretenerme ahora en eserúpulos monjiles ante un papelito que hemos redactado para engañar a cuatro bobos? No seas majadero y colócame el recomendado, ni tantas pu... Vamos, hombre. ¿No faltaba más!...*

Per la transmissió,
KÓMOS.

Boulogne-sur-mer, abril, 1926.

.....
Si voleu que la llengua catalana imperi damunt totes les activitats del nostre viure nacional, contribuïu a l'obra magna d'educar els infants en l'idioma de la Pàtria. Aquesta tasca d'un alt sentit cultural i patriòtic la realitza l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

(1) El senyor Bernis, és soci de la *Unión Monárquica*.

FEINA ANTIPATRIÒTICA

Ens dol a l'ànima l'haver-nos d'ocupar d'un fet que venim observant des de fa temps, contrari a l'esperit de Catalunya i a la nostra dignitat patriòtica. Davant la persistència i la intensificació, però, de les causes que l'origen no vacillem a esmergar-hi unes quantes ratlles mal sigui sinó per a denunciar-lo a tots els compatriotes i institucions catalanes d'arreu el món.

A Rosario de Santa Fe hi ha un Centre Català i aqueix centre té un president que si hom li hagués d'endevinar la nacionalitat pels seus cognoms ningú no diria que és català.

La seva actuació encara ho demostra menys.

Deu ésser-ho quan exerceix la presidència d'una entitat els estatuts de la qual no permeten d'eleger a qui català no sigui. Encara que no ens estranyaria que en aquest cas concret s'haguessin burlat els estatuts.

Diuen tant de coses els estatuts de l'esmentat Centre que no es compleixen i àdhuc es desnaturalitzen!

Signi com sigui, doncs, el Centre Català de Rosario té president i aquest president s'ha proposat fer d'aqueixa institució catalana el seu feude social i polític. De moment podem anotar que s'ha fet reelegir dues vegades.

Quant al caire social no hi tenim res a dir. És una forma com una altra de lluïment familiar, inofensiva i fins a cert punt comprensible en un home a qui la naturalesa ha concedit amb escreix el sagrat títol de pare de família.

Amb el que no podem passar és en allò que tendeix a desfigurar el caràcter essencialment catalanès de l'entitat, i donar-li una fesomia estranya: sigui espanyola, turca, russa o xinesa.

Els estatuts són ben explicits en aquest sentit i creiem que ningú, per president que sigui, té dret a contrariar-los.

La cosa ja ve de lluny, però aquests últims mesos s'ha aguditzat sensiblement. És notori el fet d'una forta tendència dintre l'entitat oposada a les orientacions que li dona l'actual comissió directiva; pots ser fóra millor dir el seu president, amb l'assenyament d'aquella. Aqueixa tendència la formen els elements que es captenen de les coses de la pàtria: que fomenten la cultura, que llegeixen i escriuen el català. Els que, en fi, lluny de Catalunya, creuen que una entitat catalana ha d'ésser un tros de la nostra terra amb vida i característiques pròpies, no una institució sense ànima, amorfa, que vagi a remolc de la voluntat o del caprici dels altres.

Com dèiem, el president no ho creu així, sinó tot el contrari. Un dia se li ocorre

prohibir la cançó popular catalana "Els segadors", i ho fa. Un altre dia posa obstacles a la cessió del saló d'actes, per una festa organitzada per la Protectora. Després se li acut decretar l'expulsió d'un soci perquè s'atreuís a discurrir una resolució dictatorial de la Comissió. Més endavant rep una demanda d'assemblea signada per un centenar de socis i en fa cas omís, vulnerant així un dels articles dels estatuts. Aquest abús d'autoritat arriba fins al punt de no admetre com a socis als compatriotes susceptibles de no ajupir-se a les seves arbitriarietats i en canvi accepta i dona drets de soci actiu a senyors que per la seva estrangeria els estatuts no els en faculten.

Per acabar de fer el pes i com a demostració patent de la seva antiscatalanitat i estultícia, a rel de l'anada d'En Franco a Rosario s'adhereix als actes organitzats a honor d'aquest per la Comissió espanyola d'homenatge, i no content encara planeja i realitza un festival a càrrec del Centre Català, a base de la *Marcha real espanyola* i del *Gloria a España* cantat per la seva Schola Orfeònica. I per si no fos prou tot això, hi afegeix un apoteosi de banderes espanyoles i discursos per ell mateix redactats però recitats per tres orfeonistes, amb tota aquella postrema de frases carquinyolis com allò de *los labios de las mujeres españolas, la sangre de las venas, l'heroica bravura dels que trajeron un girón de la medra patria*, etc., etc.

Tenim a esguard la còpia d'una lletra de protesta signada per un soci i adreçada a la Comissió Directiva i és també davant dels nostres ulls un exemplar del Butlletí del Centre, corresponent a abril, en el qual llegim que es va destinar a l'arxiu l'esmentada lletra de protesta, "carta política" en diuen ells, i hom preté demostrar amb tot desvergonyiment que en efectuar els actes que ja havem esmentat a honor dels aviadors espanyols, enaltiren Catalunya.

Nosaltres havem de declarar que tota aqueixa fanfàrria organitzada pel Centre Català constituï un padró d'ignominia per Catalunya, una befa sagnant, audaç i indigna en aquests moments en què la nostra pàtria, ara més que mai, rep d'Espanya i dels espanyols que la dominen les pitjors injúries, les més greus ofenses i els més horribils turments.

Parlar de que l'homenatge anava adreçat a l'home de ciència, sabent com sap tothom que totes les festes i àdhuc el raïd mateix no ha estat més que el pretext per a fer afirmació d'espanyolisme i distreure l'opinió mundial de l'animadversió i el repudi que li inspira una dictadura militar com la

d'Espanya, oprobi de la civilització, és voler disfressar l'atzagaiada, o tenir pa a l'ull o serradures al cervell i donar-nos garses per perdus.

Protestar de tot això és *fer política!* Voller que un Centre Català sigui català de fet i no de nom solament, -s fer política. Cooperar al desenrotllament i expansió de la cultura i la beneficència catalana és fer política. Donar a conèixer la nostra literatura, els nostres homes, costums i tot allò que dóna caràcter i fesomia nacionals és fer política.

Què entén aquesta gent per política? Ah, que ja els sabem massa, de cor i de memòria, aquest tòpic que reciteu per a eagar ineutes! Encara hi ha qui s'hi deixa caure, desgraciadament.

Per política! Què es fer política per vosaltres, homes ignorants, o de mala fe, que ens sortiu sempre amb aquest estirabot tan gustat? El que vol que una entitat catalana sigui realment catalana, fa política? O la fa aquell que d'un Centre Català en fa un cercle innominat, sense ànima, sense personalitat pròpia o, a fi de comptes, espanyolista?

Es fer política, i la pitjor per Catalunya, tractar de convertir un Centre Català en societat espanyola. És política el fet d'anar desterrant les cançons populars com "Els segadors". És política negligir les representacions teatrals catalanes i fomentar en canvi les sarauetes espanyoles com "Los baturros" i "La banda de trompetas", que ressenyen en el vostre butlletí. És política la tria que feu de socis, privant l'entrada als que us són sospitosos de catalanitat i atorgant drets que els estatuts neguen, als que us són incondicionals. Tot això si que és política; és una política nefasta per l'entitat i per Catalunya; és una política espanyolista que cap català digne i conscient de la seva personalitat, no deu tolerar. És una política odiosa perquè atempta contra els més sagrats principis patriòtics dels catalans. És una política baixa i covarda perquè el que la practica ho fa amagant la seva desnaturalitzadora finalitat.

Aquesta política desnacionalitzadora que empra actualment el Centre Català de Rosario, no ha de continuar. Per la dignitat de Catalunya cal que es deturi. Pel prestigi de la institució i pel bon nom dels catalans de l'Argentina no ha de prosseguir aqueixa tasea antipatriòtica. Confiem amb la bona voluntat i el patriotisme d'un gros número de socis que gairebé formen majoria per a retornar al bon camí l'entitat que ostenta el lema *sempre avant!* en el seu escut. Quin sarcasme no és actualment aquesta divisa patriòtica, que serveix de lema al Centre Català de Rosario!

Pel bon nom de Catalunya, catalans!

UN DELS ASPECTES DE L'OBRA MUTUALISTA A CATALUNYA LA QUINTA DE SALUT «L'ALIANÇA»

SERVEI FOTOGRAFIC DE «RESSORGIMENT»

Façana principal del Palau de la Mutualitat.

El procés d'aquesta gran obra, que comença l'any 1904, és d'origen ben obrerista: L'eminent cirurgià, doctor Girona, va donar aleshores una conferència sobre hospitalització, a la germanat de cambriers de cafès i hotels, denominada "L'Aliança", la qual conferència els despertà la idea d'organitzar una casa on recollir i atendre els malalts de la dita germanat.

Per tal de donar realitat a aquesta idea, varen llogar una caseta a la Plaça del Cigró — barriada de Gràcia, a Barcelona — on, amb penes i treballs, varen poder instal·lar-hi 4 llits. Tot el capital amb què comptaven per a fer front a les despeses, no passava de tres mil pessetes.

L'èxit, però, va ésser tant falaguer, que amb un desinterès propi tan sols dels qui senten amb fe el mutualisme, van convenir, al cap de poc temps, que calia que els fruits de l'obra fossin oferts a les altres

Confiem que els nostres lectors acolliran amb interès la informació que ens tramet la nostra Redacció de Barcelona.

Aquest esplendorós fruit del cooperativisme, com molts d'altres que podríem presentar, venen a desmentir aquella mala fama d'individualistes i egoistes que tenim els catalans. Se n'ha arribat a abusar massa d'aquesta falsa apreciació del nostre caràcter.

germanats de socors en cas de malaltia i a les institucions de cooperativisme obrer.

L'ofertament no va ésser fet a gent sorda; moltes associacions varen acudir-hi, formant un nombre que va fer precis el trasllat de

l'esmentada casa de curació, a un xalet del carrer de Còrrega, cantonada al del Torrent de l'Olla. Allà va fer-se una instal·lació per a poder-hi atendre uns 25 ó 30 malalts, que aviat va resultar també insuficient. Això s'esqueia per allà l'any 1914, i, aleshores, varen concebre la idea del Palau de la Mutualitat (Quinta de Salut "L'Aliança") que es troba al carrer de Coello, 321, vora de l'Hospital de Sant Pau, amb vistes a la ciutat, mar i muntanya.

Varen començar les obres l'any 1915, sense altre capital que una gran voluntat i fermesa per aconseguir tot ço que es proposaven. Els barons de Grinyó cedien els terrenys on el Palau de la Mutualitat havia d'edificar-se; demés, amb altres nou per-

Detall d'un dels patis interiors.

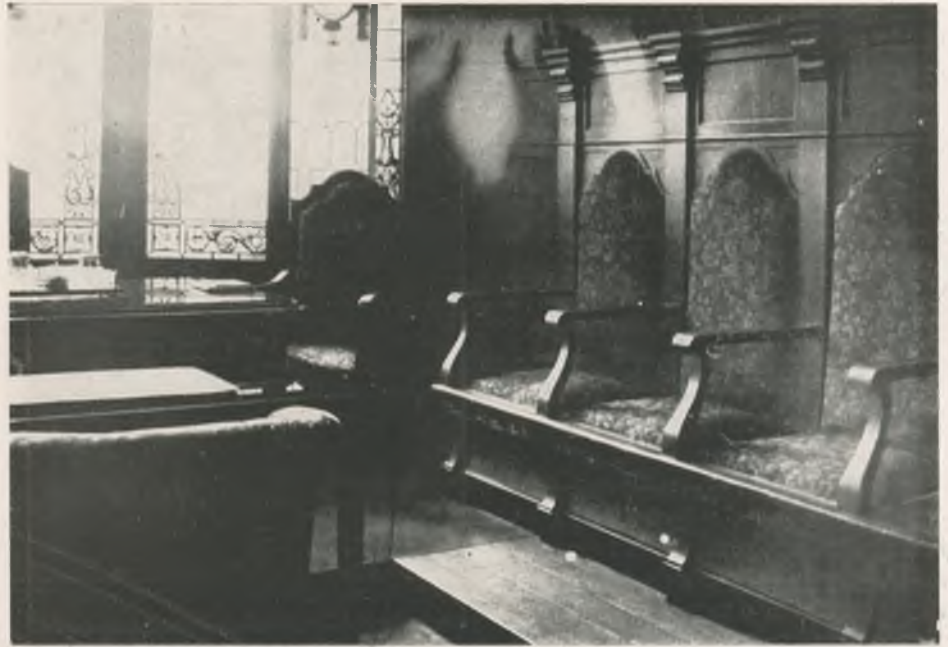
Un aspecte del vestíbul.

Galeria per als convalescents.

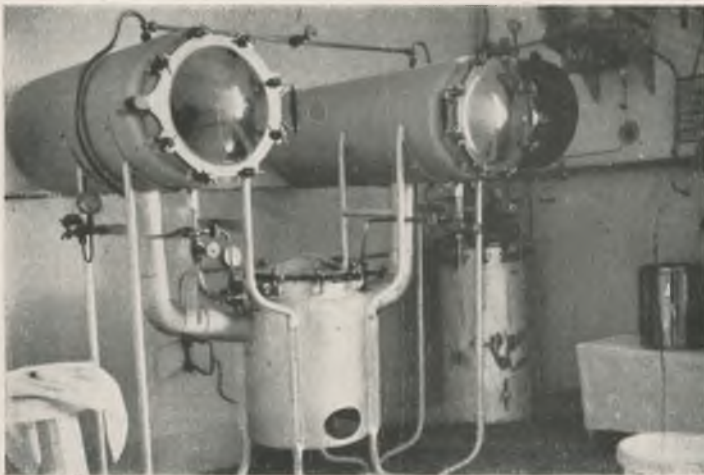
sones, avalaven un pagaré de 50.000 pessetes, que cobria un préstec que feia una entitat bancària; aquesta era l'única quantitat amb que es comptava per a iniciar les obres.

Avui, després de deu anys, acabats els treballs del Palau de la Mutualitat i liquidats tots els deutes, l'entitat compta amb un Actiu de 2.300.273 pessetes, repartides en la forma següent:

Edifici del Palau de la Mutualitat	1.600.000	pessetes
Mobiliari	79.700	"
Robes per a llits, matalassos, etc.	75.500	"
Instrumental quirúrgic i aparells de maquinària	103.000	"
Invertit en Valors de renda	442.073	"
Suma ...	2.300.273	pessetes

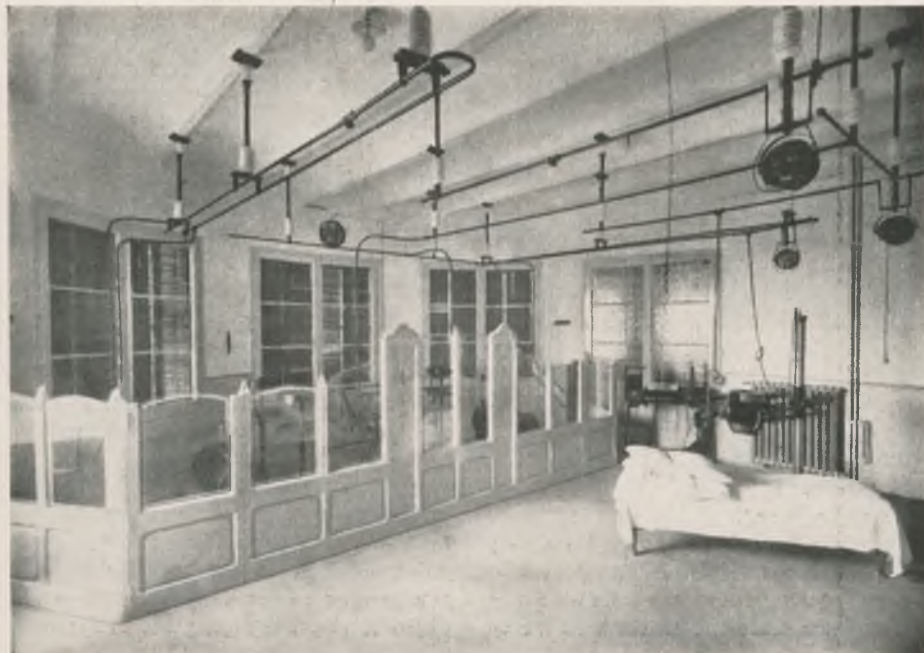
Sala de deliberacions del Consell Directiu.

Auto-claves per a la desinfecció.

Detall d'una de les sales d'operacions.

Sala destinada a Roentgenteràpia.

Actualment, el nombre d'associats és de 80.000, dels quals 51.500 són d'entitats federades i els altres 28.500 són socis individuals directes de la Quinta de Salut "L'Aliança".

Durant l'any passat han estat atesos en el Palau de la Mutualitat, 1.460 malalts, més 567 acompanyants de dia i 400 de nit; aquests acompanyants són familiars dels malalts, ja que el Reglament permet que cada malalt pugui estar constantment acompanyat per una persona de la família; les cambres són tot s'amb dos llits, un pel malalt i un per a l'acompanyant; el preu diari per l'estada d'un o altre, és de 3'30 pessetes, tot comprès; en cas d'operació, es paga estrictament els materials que s'hagin empleat, però si aquests materials valen més de 25 pessetes, l'operat no ha de pagar més que aquesta quantitat, que és la màxima.

En cas d'haver-hi cambres disponibles, són admesos també com a pensionistes els malalts no socis i els seus acompanyants; la

pensió que se'ls cobra, és molt barata, comparada amb la que pagarien en una clínica particular.

La presentació interna de la casa no és la d'un hospital; més aviat us fa la impressió de que us trobeu dins d'un hotel.

Les quotes de soci, són com segueix:

Socis de germadats federades, que no poden ésser inferiors a 25 associats en nombre cada una: Quota d'entrada 4 pessetes per soci i mensualment 50 cèntims per cada associat.

Socis directes de la Quinta de Salut: Quota d'entrada 7'50 pessetes i una pesseta mensual.

Els mateixos drets que el soci i sense pagar cap altra quota, tenen els seus familiars (muller, fills, pares, sogres i germans) mentre visquin en el mateix domicili que l'associat, directe o indirecte.

El total de les estances facilitades du-

Cabina eléctrica per a l'aplicació de Raigs X.

rant l'any passat, ascendeix a 47.671; d'elles, 43.503 de socis i familiars i 4.168 de no associats i els acompanyants llurs, resultant un terme mig de 130 persones diàries, entre malalts i acompanyants.

Les entrades en concepte de donatius durant l'any passat, varen ésser de 252.609'95 pessetes; d'elles, 51.200 com a subvenció de corporacions oficials i 201.409'95 de donatius particulars. En aquesta darrera quantitat hi ha comprès un donatiu de 200.000 pessetes, fet pel senyor Josep Miquel, fabricant de paper, qui, meravellat de l'obra de la Quinta de Salut, va voler cooperar a la lluita que l'Entitat sosté contra el flagell terrible de la tuberculosi, que tants estralls ocasiona, majorment entre l'element obrer, víctima de la manca d'aliment, de sol i d'aire pur, o bé estrallat per les bàrbares exigències de la indústria moderna.

Menjador per als no exalitats.

Detall de cambra per a malalts, tipus uniforme.

U N V A L E N T

Els dos mossos de Joan el Grill, el moliner més acabalat del poble, en haver posat a la premsa l'última mòlta de la nit, abans d'anar-se'n a dormir tenen el costum de fer beguda, perquè creuen que això els ajuda forga per agafar el son.

Es dissabte. El dia ha estat ben aprofitat. S'ha extret molt d'oli i, com que en l'endemà poden estar-se al llit fins que voldran, han pensat que no aniria malament si s'arribaven a la taverna dels porxos, que és on venen l'aiguardent millor.

En poques paraules s'han entès, i de seguida que s'han rentat les mans i la cara, llefiosa com una bossa de pop, els dos mossos que ja d'alereu poder-se remullar les gorges amb un gotet de nèctar privilegiat, han sortit del molí, embolicats amb senegles tapaboques, perquè fa molt de fred i,

demés, perquè això els ajuda a no ésser reconeguts.

Han entrat a la taverna i s'han assegut a una de les taules més arreconades. Ben aviat, un parell de gots, plens a vessar del beuratge típic, han estat portats als nou arribats. Han begut el primer glop, enllepols, passant-se i repassant-se per tota la cavitat bucal l'essència benaurada de llurdaler.

El primer got és buit, ja. Fa fred. Els mossos, que després del treball necessiten un reactiu que els faci reviseolar i els retorni l'agilitat esmergada, demanen altre cop beguda. Repeteixen els gots, també plens fins a vessar.

Després n'han seguit d'altres, i d'altres; tanmateix beuen massa. Ja han perdut la noció del temps; i les hores de la nit hivernal s'escolen sense que trobin a faltar el

llit del bon repòs. Per a ells, en aquests moments, no existeix altra cosa que les escorialles de l'últim got que el taverner els ha emplet i que no han pogut buidar-los d'una glopada...

Com que són dos homes de còrpora sapada, l'estat en què els ha deixat l'excés de libacions saben dissimular-lo forga bé. No tenen pressa, tampoc, en anar-se'n a dormir. La taverna, per a ells, es un lloc sagrat que ha sabut infondre'ls una mena de coratge mig estrany; si fa no fa com el que experimenten els homes qui es troben en llur estat.

S'ha arribat a alta hora de la nit, i el fred cada vegada es més viu. Al carrer el gebre que cau es fica fins al moll dels ossos. Ells, però, amb els colzes damunt la taula i les mans a guisa de suport que els sosté la irreverent testa, no temen poc ni molt allò que s'esdevé al defora. Tot el més que fan és voler superar-se en coratge, perquè al poble tothom sap que posseeixen aquesta

qualitat en grau superlatiu. N'han donat proves mantes vegades que són valents de debò.

Però ambdós volen ésser el primer. I si fan alguna juguesca han tractat de superar-se perquè no sigui dit...

Els braços, a poc a poc, han cedit al pes feixue de les dues testes carregades, fins al capdamunt, d'aiguarent. Ara, que són les dotze de la nit passades i llurs cossos estan saturats per l'alenada de l'alcohol, no els fa res de passar la resta allí on sigui.

Després d'uniques quantes incoherències dites sense solta, amb els llavis mig oberts i mig humits, amb els ulls elucs i amb la camisa espiçada, han deixat caure el cap damunt les fustes de la taula, i el son els ha vençut talment com si fossin dues criatures de bolquers.

La taverna els dissabtes resta oberta tota la nit. El taverner és un bon comerciant qui diu que el temps deu aprofitar-se de la millor manera possible, encara que sigui venent aiguarent.

Els mossos han passat dues hores amb les galtes damunt la taula. La pressió ha estat tan forta que, un dels dos, aquell qui es ereu amb més dret per anomenar-se valent de primera mà, ha tingut fins un somni qui l'ha portat al llinard d'una aventura extraordinària.

Com que el coratge és la seva característica, ell que ha comprès que hi ha somnis que poden esdevenir reals, si hom vol, s'ha encarat amb el seu company i li ha donat a entendre que és capaç de fer allò que ha somniat.

—Apa, apa! De seguida. No ereguis que me'n torno endarrera — ha dit, colpejant amb els punys damunt la taula. — Acompanya'm; veuràs fins on arriba el meu coratge.

—Però, ara?... Ja saps quina hora és? — ha fet el qui no és tan valent.

—Això vol dir que tu ets un covard!

—A poc a poc, home valent...

S'han aixecat de les cadires i han fet dringar damunt la taula l'import de l'aiguarent que han begut: dues pessetes.

En ésser al carrer, sense dir-se paraula, posseïts pel transparent beuratge, han fet via dretament cap allà on s'ha de demostrar la valor del cor d'un home.

Ja són al camí ral. El camí ral és llis com el vellut. Ells, però, van de banda a banda com si tractessin de desmentir-ho. Les libacions copioses els han deixat d'una manera que, no poden fer-hi més... Llurs cossos, en aquests moments, semblen dues canyes impel·lides per un vent de tempesta.

S'apropen, malgrat tot, allà on van. Han deixat el camí ral, i ara fan via per una mena de dreuera que aconduïx a la porta mateix del cementiri.

El valent, ple d'un coratge que li vessa pertot arreu, fa:

—Veuràs que aviat hauré clavat el clau. Quan el soterrador obrirà la porta tan bon punt es faci dia, ja sabrà qui l'haurà clavat... Qui pot ésser sinó jo?... Tu ereus que hi ha algú qui s'aventurés, a aquesta hora, a elavar un clau?...

—Home, home... L'hora, quan s'és valent...

Les parets emblanquinades del fossar són entrellucades pels dos mossos de Joan el Grill. El qui no ha de fer allò que l'altre ha somniat, jutja prudent de dir-li que no vol seguir més endavant. Al capdavant, l'operació és ben senzilla: el clau és un dir... Allò que elvarà és un punxó, d'aquells que es fan servir per a tastar el vi de les bótes intactes. El taverner els ho ha deixat a canvi d'una pesseta...

—El punxó... — diu, palpant-se les butxaques. — Sí, ací el tinc!

—Tó! Amb aquest roc el clavaràs millor.

I, gairebé tremolós, li ha lliurat un tros de carreu que ha encaçat a veure en mig de l'herbassar que creix a la vora del camí. El valent, d'una revolada l'ha agafat i, sense badar boea, sempre amb el cos pesat, ha emprès la marxa, ja sol.

Ben aviat s'ha fet fonedís. La nit és fosca com una gola de llop. Solament es percep el remoreig dels seus passos i, de tant en tant, el bufee d'alguna òliba escaudada.

Després, el mosso qui ha restat sol fins que tornarà el valent, sent uns cops, secs al començament, esmortits els que els segueixen.

Es que el punxó ja és clavat a la porta del cementiri. El valent s'ha assegurat; i en quatre cops de roc n'ha tingut prou perquè el punxó s'afiqués fins al mànec.

El valent se sent orgullós d'haver estat capaç de tant. Ell és ell. Però...

—Ja puc entornar-me'n — ha dit.

Més asserenat que quan ha arribat, fa els primers passos. Es retingut. Prova d'allargar el pas:

—Vaja, vaja... Qualsevol diria que algú vol fer broma amb mi...

Tracta d'avançar i no pot. Una cosa estranya l'ha endogalat. Fa esforços per alliberar-se'n i li és impossible.

—Però... Reïra!... Que total, què he fet? No he clavat sinó un punxó. Si hagués tirat pedres dintre del clos podíeu estar ressentits... Potser tindríeu raó... No feu bromes... Deixeu-me! Ja n'hi ha prou. El punxó el treurà el soterrador, i santes paraules.

La pressió al voltant del coll del valent cada vegada es fa més aguda. Una força, que ell ereu invisible, el reté, barrant-li els passos.

—Per què sou així?... Si no l'he clavat per cap mala intenció... Ja sé que teniu raó... Però... No m'escanyeu!... Cri-do!... No!... — arriba a dir.

El coll comença de fer-se-li petit. La

lluïta que sosté per fugir de la tenalla, és titànica, pròpia només dels herois de llegenda. Suplicia. Plora. Fa prometenques...

—Ah! Perdó, perdó! — fa amb veu rogallosa. — No és sinó una juguesca, res més.

La pressió a l'entorn del coll augmenta. Les paraules perden la claredat que els dóna sentit. De la seva gorja solament en surten sons guturals, foseos, inarticulats. Comença d'allargar els braços, a cloure els punys. Els seus ulls són com dos finestrals oberts de bat a bat.

—Em confesso de tots els pecats — ha arribat a dir, quasi a glopades.

Després d'això un cos que fa esforços sobrehumans, però inútils. Una cosa que cau a rodolons, reboleant-se. Unes ungles que graten la terra posseïdes per l'angúnia fatídica de l'agonia... Quietud.

—Eh, valent! Què fas? Encara no l'has clavat el punxó?... No facis més temps! Aviat es farà de dia! Vina-te'n de pressa!

En resposta a aquests crits, el mosso que no és valent, no arriba sinó a percebre uns esbufecs cavernosos, que perden, a poc a poc, fins l'eco tràgic que el lloc i l'hora donen.

—Que vols treure'l, el punxó, que bufes tant?... — erida el mosso que no és valent. — Vols que vingui a ajudar-te? Sí? No em contestes? Que vine?...

El mosso que no és valent ereu que farà bé si va a veure quins són els treballs que fa el mosso valent.

Amb molt de recel, perquè el valent no ho prengui malament, s'ha apropat a la porta del fossar. En ésser-hi a unes vint passes la clarícia li ha permès de distingir, estenallat a terra, allí junt al pedrís, una cosa informe, estranya.

Ha forçat el pas i, en ésser a la porta, una esgarripança ha recorregut tot el seu cos. Ha palpat un munt de roba i carn, l'ha saesat, l'ha flagel·lat, l'ha pessigat, ha eridat... Era mort.

Piadosament, el mosso de Joan el Grill, que no és valent, ha desfet el nus del tapaboques que envoltava el coll del mosso que era valent.

Després s'ha adonat que, clavat al punxó, hi havia un tros de roba. S'hi ha atansat i ha vist que era un esquinç del tapaboques.

J. GRAU-ELIES.

Hem eregut un deure oferir al públic argentí, tan àvid de cultura, el tresor de la nostra literatura i de la nostra ciència, manifestat en forma de llibre.

Aquest és l'objecte de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA a Buenos Aires, que contindrà les obres dels autors catalans, escrites en qualsevol idioma, les traduccions d'autors catalans i les d'autors estrangers a la nostra llengua.

L L I B R E S

« LES OFRENES ESPIRITUALS »

He rebut un amable present d'un amic desconegut de Catalunya: "Les ofrenes espirituals", sonets del poeta gironí J. Tharrats.

Plau-me donar la meua impressió personal des les planes de RESSORGIMENT; però... obro el llibre i hi trobo una mena de fris greco-romà que l'encapçala, uns conceptes nítids i lluminosos, lapidaris i definitius, eixits de la ploma del nostre il·lustre polígraf, que, per excepció, és també un excel·lent poeta, gran entre els grans de Catalunya: Gabriel Alomar.

Tasca difícil és parlar d'un llibre prologat per l'autor de "La columna de foc". Alomar fixa i profunditza amb visió tan exacta, a l'impuls d'un sentit estètic tan enlairat, que, après el seu judici, no resten sinó dos camins: seguir-lo i encertar, o separar-se'n i errar.

L'estat present de la poesia universal, contrari a tota disciplina i a tota tradició, mancada de clasicisme i d'"humanitats"; el menyspreu per "la bella expressió", que alguns nomenen "forma"; l'excess de personalisme que fa que cada autor, àdhuc el més mancat de potència poètica, cregui que el seu món interior és digne d'exteriorització i d'interès general, fan més lloable encara la publicació del llibre de Tharrats, llibre d'un poeta que sap infondre la seva personalitat a les idees i coses que l'envolten, no arbitràriament, no amb metàfores seques i eixutes, no amb mirades deformadores que tot ho fan veure capgirat, sinó amb intuïció de "poeta" que troba tota mena de bel·leses al seu entorn, pel fet de que pot crear-les.

L'emoció marxa paral·lelament amb el bon gust. Tharrats és un treballador, un artífex curós, un conscient. El llenguatge és per a ell un instrument musical que convé afinar contínuament. És, així mateix, una paleta pietòrica, on cal, sàviament, combinar les colors. I sap que aquesta labor mai no allunya ni afobleix la idea inspiradora, ni li talla les ales. El joiell poètic surt, après aquest treball d'orfebridor, més pur i exquisit, sense falles ni incoherències.

"Les ofrenes espirituals" descobrixen un perfecte sonetista. El sonet segueix vivint, sortadament, a Catalunya. "Bavio t'odia, sonetto, ond'io piu t'amo", escrigué Carducci. I a Catalunya, hi ha cada "Bavio"... Tharrats creu que encara val alguna cosa l'herència de Petrarca, Ronsard, Du Bellay, Shakespeare, Carducci, Heredia, D'Annunzio, Alomar, Carner...

Poeta civil, poeta ciutadà: això és Tharrats. No amaga, menyspreador, la poesia dins "la terra de voci", però, fuig decididament de la ruralitat. És un senyor de la bellesa, un senyor que conviu amb els seus coetanis i els hi parla amorosament, amb emoció i espiritualitat. Diu les coses amb serenor i harmonia, paraules triades, belles formes sintàctiques, riques desinències. Com Heredia a França, predica, amb l'exemple, "l'amor a la pura poesia i al pur llenguatge català". No es prou, això?

Mes, què són les paraules davant les realitats? La inserció d'un sonet de Tharrats concedirà valor i autoritat a les meves paraules: cal, a vegades, que el mateix autor doni la raó a qui en parla:

GIRONA SECULAR

Girona, ungida en fluvial dolçura,
És un reliquiari dins la nit.
D'avall ton eel litúrgic, tot florit,
Canten els astres llur cançó més pura.
La glòria dels Ponents et transfigura,
I un fons de Ghirlandajo és ton vestit
On eadnis i maragdes hi han diluït,
En garlandes, els dons de la Natura.
Girona, oh llegendària flor, daurada
Per l'or de les centúries, i erismada
Amb l'oli sant de l'avior dual.
La veu de tes campanes devé humana;
I una pau, qui té aroma franciscana,
T'abisma en un misteri teològic.

Grans mercès, amic Tharrats (ara ja no som desconeguts), pel vostre llibre pulquèrrim. Feu-ne d'altres.

Una felicitació coral i una estrata encaixada.

JERÒNIM ZANNÉ.

LLETRES A L'AMIC ABSENT

* CLASSIFICACIONS NOVES *

Circula de boca en boca la següent sentència, que probablement esdevindrà popular abans de guair: — Els catalans d'avui en dia es classifiquen en tres menes: Catalans que han estat a la presó, catalans que són a la presó i catalans que encara han d'anar a la presó.

També va obrint-se pas una altra apreciació, que diu aproximadament: — Així com a Rússia, el fet d'anar desterrat a Sibèria era senyal de distinció, a Catalunya

refinats instruments de barbàrie, per a aplicar als qui tenen la dissort de caure-hi. No és que ningú deixi de reconèixer com a típic de justícia espanyola, el cas dels condemnats del poble de Tres Juncos: Dos homes que han sofert condemna per un assassinat del qual se'ls acusava; quan feia dotze anys que eren a presidi, hom comprova que el suposat mort és, encara, viu i sà. Quina deducció se'n treu? Que a còpia de martiris varen fer explicar fets imaginaris als acusats; que els acusadors *legals* devien disfrutar podent fer demostració de com els pobres infelïços acusats es trobaven en contradicció, és a dir, explicaven diferentment aquell crim imaginari, amb l'esperança de que els martiris *per a fer-los cantar*, com diuen eínicament els administradors dels turments, s'acabessin, fossin quins fossin els resultats.

He fet aquesta digressió, per tal que et facis càrrec que no és que hom no femi anar a la presó perquè es tingui una impressió favorable de la rectitud de la justícia espanyola, sinó per a que vegis com les adversitats i els sofriments d'aquesta època persecutòria del Directori militar espanyol, no té més resultat que fer reaciorar l'espirit dels catalans; així mateix convenció als qui encara no estaven prou convençuts de que la solució separatista és l'única.

Com es resoldrà aquesta situació? És molt difícil predir-ho. De totes maneres, però, aquells qui asseguruen que el separatisme català es defensa en els seus darrers reduïtes, es precipiten en la seva apreciació; són els mateixos que fa tres anys ho asseguraven, mentre els fets van demostrant que les arrels de l'essència catalana enfondixen cada dia més i que troben cada dia la terra més ferma i assaonada.

I permet-me actuar de profeta, per una sola vegada: Quan, el dia que les coses puguin demostrar-se tal com són, l'espanyol comprovi com Catalunya no ha fet més que saturar-se de separatisme, mentre li farien creure que s'estava espanyolitzant ràpidament, vindrà un estat d'exasperació, i una nova era persecutòria serà iniciada, probablement més cruenta que l'actual; tots ens fem càrrec de que l'espanyol típic no troba cap càstie proporcional al delictu de voler-nos separar; el veure'ns desfilir un a un, tots els catalans, per una colossal màquina de picar carn, li semblaria encara pena lleugera.

Què passarà aleshores? Això ja escapa a l'esfera del nostre atraviment profètic.

Qui sap!... El temps dirà...

És sensible que no hi hagi possibilitat d'entendre'ns; que el resultat que podria obtenir-se de la simple celebració d'un conveni, hagi d'ésser precedit fatalment d'una tragèdia.

Però aquest resultat: la separació de Catalunya, el volem, al prou que sigui.

J. COSTA I BRUGUERA

Barcelona, abril, 1926.

N O T Í C I E S

BIBLIOTECA INFANTIL CATALANA

EN SUBIRATS TRIOMFA A NILE

Es una satisfacció molt intensa la que sentim davant el triomf artístic que obté actualment en terres xilenes el nostre car amic, l'excel·lent artista Ramon Subirats. Mesos enrera parlàrem de l'èxit aconseguït a Valparaíso. Suara ens han arribat els diaris de Santiago i ens assabentem del triomf que hi obté l'exposició que ha obert en els Salons Rivas-Calvo.

De les extenses ressenyes i articles periodístics transcrivim el següent concepte:

“El Mercurio” diu:

“En los dibujos y “carbonos” de Subirats, no es la perfección de la técnica lo que nos sorprende. No es el dominio magistral y sapientísimo del dibujo lo que nos maravilla. Es el espectáculo — desgraciadamente tan escaso — de una habilidad material de racio dibujante puesta al servicio de una emotividad sobregada; — de una precisión matemática de la línea, fundiéndose con una sensibilidad vibrante de poeta-pintor; — de una técnica consumadamente sabia, pero, sin embargo, receptiva y sumisa a la emoción del artista — como un teclado, al que manos temblorosas de inspiración y de vida imprimieran la valoración justa, la cadencia adecuada, el exacto matiz; — y del que fluyeran, en apropiado ritmo, la honda emoción y la perfecta técnica.”

“El Diario Ilustrado” escriu:

“Hay en todos esos trabajos la fuerza de lo clásico, unida a esta sensibilidad moderna, a esta técnica de hoy día, y si bien no hay en el expositor el afán de simplificar, en cambio vemos un espíritu penetrante, de psicólogo, pues muchos de esos carbonos, en realidad no necesitarían títulos, pues bien se adivinan en aquellas figuras cuáles son las de los artistas, cuáles las de los pensadores o bien de tipos raros y corrientes de la calle, de esos que se ven al pasar, y nos dejan en el recuerdo una impresión realmente pictórica.”

La revista “Zig-Zag” li dedica dues pàgines, i reproduceix diverses de les obres exposades. El seu crític escriu:

“El arte, como todo ideal superior, es para los predestinados. Subirats ha nacido artista. Vive por y para el arte, y vidente inalterable de su verdadero significado, ha realizado el milagro.

En su noble empeño de escalar alto, con una personalidad definida y propia, ha abren-

vado en las aguas tersas de la fuente clásica, desde Botticelli y Fray Angélico, de la época cuatrocentista, hasta Zuloaga y Anglada Camarassa de nuestros días.”

RESSORGIMENT, que ha seguit pas a pas la carrera artística d'En Subirats i ha estat la primera publicació que ha donat a conèixer l'artista i les seves obres, es complau en testimoniar a l'amic i company la seva felicitació més entusiasta.

FESTIVAL MORERA

Demà diumenge, a les 9 del vespre, l'Orfeó Català, sota la direcció del mestre Ernest Sunyer, celebrarà un festival íntegrament compost d'obres del genial mestre Enric Morera, en el Saló “La Argentina”. Obres corals, recital de cançons i audició i ballada de sardanes tocades per la Cobla Empordanesa.

Si voleu tenir la sensació de trobar-vos unes hores sota el cel de la pàtria enyorada, assistiu-hi, catalans!

ACOMIADANT UNS COMPATRICIS

Un grup de socialistes catalans, companys d'ideal del vice-president de la Unió Socialista de Catalunya, En Manuel Serra i Moret, oferiren a aquest dilecte compatrieci i a la seva esposa, l'escriptora Sara Llorens, una demostració d'apreci acomiadant-los amb un tèn d'honor abans d'emprendre el viatge de retorn a la pàtria, després d'haver romàs vuit mesos entre nosaltres.

Més de dues cèntes persones volgueren associarse a l'acte per tal de retre tribut de simpatia i d'admiració a la distingida parella.

Oferí l'homenatge el company P. de P. Marquès amb senzilles paraules plenes de sinceritat i de sentiment.

En Serra i Moret, a nom de l'esposa i del propi, regreà l'ofrena amb un discurs eloqüentíssim com tots els seus, vibrant i emocionant, que va aixecar ovacions sorolloses i va fer llagrimejar els ulls de tothom.

La demostració s'efectuà en els salons del Casal Català, cedits gentilment per aquesta benemèrita institució de cultura i patriotisme.

La Comissió feu present d'un ramell de flors a totes les dames i damisel·les que assistiren a l'acte, el qual fou important i simpàtic de debó.

La primera iniciativa dels compatriecs que componen la nova Comissió Delegada de la Protectora, suara elegida, és l'establiment d'una Biblioteca Infantil, destinada a dotar els nostres infants, dels llibres, revistes i demés publicacions a ells apropiats que hom edita a Catalunya.

Ens congratulem de la iniciativa, lloable sota tots conceptes, i oferim les pàgines de RESSORGIMENT per allò que convingui a profit de la idea.

TEATRE CATALÀ

El propassat dissabte dia 8, els aficionats de l'Art Escènic del Casal Català representaren la formosa comèdia en dos actes de Carles Soldevila retolada “Déu hi fa més que nosaltres”, obra estrenada fa pocs mesos en el Teatre Romea de Barcelona.

L'exquisit autor de “Civilitzats, tanmateix”, ens presenta dos actes d'enginyosa ficció al volt d'un tema senzillíssim però que la ploma d'En Soldevila sap exprimer-ne tot el sue i fer-ne una comèdia sumament interessant.

Foren interpretadors la senyora Sabater, senyoretes Viader i Tresserres i els senyors Marquès, Agustí, Tresserres i Camí.

La mateixa secció d'Art Escènic té en estudi la vigorosa producció dramàtica de l'immortal Guimerà, “La filla del mar”, la qual serà representada el propinent mes de juny, en un teatre públic de la capital i a honor de la distingida dama jove senyora Santos.

“ALMANACH OCCITAN”

Els nostres germans del Llenguadoc han editat l'Almanach corresponent a enguany i han tingut la deferència de fer-nos-en tramesa. Es un volum de més de 200 pàgines profusament il·lustrat i que conté proses i poesies en cada una de les diverses parles d'oc. En català hi ha poemes i proses de Josep Sebastià Pons, l'il·lustre rossellonès autor de “Canta-Perdiu”, de Josep M. de Sagarra i de Joan Amade.

Dues notes necrològiques de Guimerà i Prat de la Riba, enaltint els homes i llurs obres. Una referència a l'obra de Josep Carner i una rescenció de l'oficina d'Estat Català que funciona a París. Tot acompanyat dels retrats corresponents: Guimerà, Prat de la Riba, Carner i Macià.

El to general de l'Almanach acusa una cordialíssima comprensió de les valors culturals catalanes i dels ideals d'independència de Catalunya.

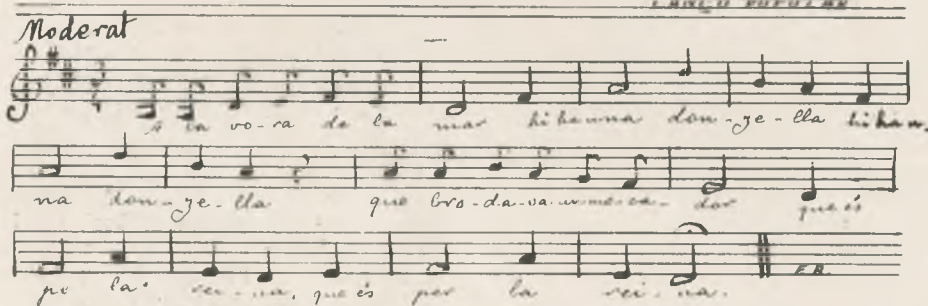
DIVERSES

El Casal Català de Montevideo ens assabenta que ha quedat instal·lat definitivament en el local del carrer General Rondeau, 1569.

El primer equip de fútbol de l'Atlètic Casal Català es traslladarà a Arrecifes el dia 25 del corrent mes, festa pàtria argentina, per tal de jugar un partit contra un equip seleccionat dels clubs de la localitat.

El grup d'Acció Catalana d'Assumpeió (Paraguay) celebrà amb un àpat la festa de Sant Jordi, durant el qual es pronunciaren discursos patriòtics i la senyora d'Estragués subhastà una bandereta catalana, per ella confeccionada, a profit dels presos. Hom recaudà una important quantitat.

EL MARINER

A la vo-ra de la mar
 hi ha una donzella
 que brodava un moeador
 que és per la reina.
 Quan n'és a mig brodar
 li manea seda.
 Gira els ulls envers la mar;
 veu una vela.
 Veu venir un galió
 tot vora terra.

Ne veu vení un mariner
 que una nau mena.
 —Mariner, bon mariner,
 que porteu seda?
 —De quin color la voleu:
 blanea o vermella?
 —Vermelleta la vull jo,
 que és millor seda.
 Vermelleta la vull jo,
 que és per la reina.

ESTUDI DEL Dr. MONNER-SANS

Ha traslladat les seves oficines al carrer
 Uruguay 435, 6e Pis., Dep. K
 * Unión Telefónica 37, Rivadavia 0203 *
 Assumptes judicials a la capital, a l'in-
 terior, a Espanya i a la R. O. de l'Uru-
 guay.

De 13 a 19 hores Dissabtes de 10 a 12

FARMACIA CATALANA
 DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
 S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
 amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
 GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
 Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
 Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

JOIERIA

JOAQUIM GRAELLS
 FABRICANT

RELOTGERIA

ALHAGES FINES

CASA FUNDADA EN 1910
 UNION TELEF. 1182, RIVADAVIA

TALLERS PROPIS

REFORMEM TOTA MENA
 DE JOIES A ESTILS
 MODERNS

PRIMER PREMI
 I MEDALLA D'OR
 EN L'EXPOSICIO
 COMUNAL D'ARTS
 INDUSTRIALS

GRAN ASSORTIT
 DE RELLOTGES
 DE TOTES CLASSES
 I PRÈUS.

C. PELLEGRINI 516

BUENOS AIRES

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefònica 4571, Rivadavia
Coop. Telefònica 2918, Central

B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefònica 8809, Mitre
Coop. Telefònica 2919, Central

TOTS ELS DIES: Bescuits de la Reina, Palos de Jacob, de Nata i de Crema. - Panellets, Bracos de Gitano, Coques de Llardons i de Pinyons i Ensaïmades, Coques d'Arenys, etc.

VI D'ALELLA

**Xampany
Codorniu**

Neules

OLIS SUPERIORS

"L'Atlántida"
DE
J. CABRÉ i Cía.

Est. Unidos, 1599

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6752

OLIS SUPERIORS

PENSIÓ LA CATALANA
□ MENJAR ESPECIAL □

Abonament Setmanal \$ 12.50

Abonament Mensual \$ 53.00

HABITACIONS AMOBLADES

ALSINA 1347, Primer Pis, Dep. B
(Escala junt al carrer)

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefònica 551. (Oeste)

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECANICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

SARMIENTO, 1517 { Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

AVISEM als nostres clients que ens
havem traslladat del carrer Cangallo
al de Sarmiento, 1517.

Fabrica de Camises
"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-
cel.lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre "La Esmeralda".

"Bodegas RESPLANDOR"

■■■ (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ■■■

COMPATRICIS: Si voleu beure bon vi
exigiu al vostre proveïdor que us serveixi
el de marca "RESPLANDOR."

Unics representants a Buenos Aires:

■■■ **ROVIRALTA i Cia.** ■■■
1247, Campichuelo, 1249 Un. Telef. 1446, Chacrita